

Nr 231.

Godkänd av första kammaren den 30 april 1937.

Godkänd av andra kammaren den 30 april 1937.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner till riksdagen med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen m. m.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 15.)

Till KONUNGEN.

Riksdagen har till behandling i ett sammanhang förehaft Eders Kungl. Maj:ts den 5 mars 1937 dagtecknade propositioner nr 182 och 183.

I propositionen nr 182 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden den 5 mars 1937, föreslagit riksdagen att, under förutsättning att av riksdagen såsom vilande antaget förslag till ändrad lydelse av §§ 6 och 19 riksdagsordningen varder slutligen godkänt, antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen.

I propositionen nr 183 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 5 mars 1937, föreslagit riksdagen att under enahanda förutsättning som beaktande propositionen nr 182 antaga vid propositionen fogade förslag till 1) lag angående ändrad lydelse av 5 och 6 §§ samt 8 § 1 mom. lagen den 20 juni 1924 om landsting; samt 2) lag om ändrad lydelse av 8 § och 22 § 2 mom. kommunala vallagen den 6 juni 1930.

Mot förslagens utformning i lagtext har riksdagen ej funnit anledning till erinran.

Slutstadgandet i lagförslaget angående ändring i vissa delar av lagen om val till riksdagen, att de enligt hittills gällande bestämmelser utsedda elektorerna för städer, som ej deltaga i landsting, med lagens ikraftträdande skola hava frånträtt sina befattningar, anser riksdagen böra utgå. Riksdagen finner det nämligen principiellt betänkligt att utan stöd i grundlag giva en auktoritativ förklaring om en grundlagsändrings innebörd och rättsverkningar. Vad som utsäges i det föreslagna slutstadgandet måste därför utan bliva den omedelbara rättsliga följden av det slutliga antagandet och ikraftträdandet enligt

§ 82 regeringsformen av det vilande grundlagsförslaget om elektorsinstitutionens avskaffande.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, under förutsättning att Eders Kungl. Maj:ts samtycke lämnas till av riksdagen slutligt antaget förslag till ändrad lydelse av §§ 6 och 19 riksdagsordningen,

1) med förklarande att Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 182 icke kunnat av riksdagen i oförändrad form antagas, i anledning av sagda proposition för sin del antagit följande

L a g

**angående ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 (nr 796)
om val till riksdagen.⁸²**

Härigenom förordnas, dels att 3—11 §§ lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen jämte rubriken till nämnda paragrafer skola utgå ur lagen, dels ock att 12—14 och 56 §§ samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

12 §.

1. Utgör landstingsområde — — — urtima möte.
2. Omfattar valkrets — — — för mötet.

I fall, varom i detta mom. sägs, låter Konungens befallningshavande i god tid före valet tillkännagiva tid och ställe för valförrättningen i länskungörelserna ävensom meddela underrättelse till magistrat i stad, som tillhör valkretsen och ej deltagar i landsting. Magistraten tillser, att stadsfullmäktigsammanträde hålles för utväljande av de stadsfullmäktige, som skola deltaga i riksdagsmannavalet, jämte suppleanter för dessa; och låter magistraten personlig kallelse till riksdagsmannavalet minst åtta dagar förut tillställas envar stadsfullmäktig, som utsetts till valman.

3. Tillhöra landstingsområden inom samma valkrets olika län, bestämmer Konungen tid och ställe för valet. Konungens befallningshavande i vart och ett av länen inom valkretsen utfärdar kungörelse om valet och meddelar, där inom länet finnes stad, som ej deltagar i landsting, magistraten i sådan stad underrättelse för vidtagande av åtgärder, varom i 2 mom. sägs.

Inträffar för — — — mom. sägs.

4. Utgör stad egen valkrets, förrättas valet vid stadsfullmäktigsammanträde.

5. För deltagande i riksdagsmannaval åtnjuter landstingsman, då val ej förrättas i samband med landstingsmöte, samt stadsfullmäktig, då val ej förrättas vid stadsfullmäktigsammanträde, av statsmedel dagtraktamente för varje förrättningsdag. Är valmannen ej bosatt å den ort, där valet hålles, utgår jämväl dagtraktamente för varje resedag ävensom ersättning för resekostnaden. Traktamente och reseersättning, som nu sagts, utgå enligt samma grunder, som gälla i fråga om deltagande i landstings möte.

13 §.

Skall val — — — är stadgat.

Är stadsfullmäktig, vilken utsetts till valman för stad som ej deltagar i landsting men tillhör samma valkrets som landstingsområde, förhindrad att inställa sig till valet, skall han ofördröjligen underrätta magistraten i staden, som till deltagande i valet inkallar vederbörande suppleant.

14 §.

Omfattar valkrets ej flera landstingsområden än ett, är landstingets ordförande valförrättare. Ingå flera landstingsområden i valkretsen, är valförrättare den till levnadsåren äldste av de ordförande i landsting, som deltaga i valet. I stad, som utgör egen valkrets, förrättas valet av stadsfullmäktiges ordförande.

Valmännen utse — — — biträda valförrättaren.

56 §.

1. Då val — — — valbara personer.

2. Anmälan skall göras skriftligen genom partiets i registerutdraget angivna ombud eller genom någon av honom därtill förordnad person samt hava inkommit sist å tjugufemte dagen före valdagen. Vid anmälan skola fogas intyg, utvisande att envar av de anmälda kandidaterna är i röstlängd för valdistrikt inom valkretsen uppförd såsom röstberättigad och senast valdagen uppnått tjugufem års ålder, ävensom intyg av varje kandidat, att han lämnat partiet tillstånd att anmäla honom.

Giver anmälan — — — anmälan skett.

Senast å — — — intyg ingivas.

3. Två eller — — — för valet.

Anmälan av — — — tredje stycket.

4. Sedan den tid gått till ända, inom vilken kandidatanmälan må ändras och anmälan av kartellbeteckning må ske, skall Konungens befallningshavande ofördröjligen företaga slutlig prövning av de inkomna anmälningarna av kandidater och kartellbeteckningar. Finnes någon kandidat icke vara valbar, eller är icke visat, att han lämnat partiet tillstånd att anmäla honom, skall hans namn å anmälan anses obefintligt.

Över godkända — — — av Konungen.

Över Konungens — — — över valet.

5. Därefter utfärdar — — — i ortstidningar.

I kungörelsen — — — i 70 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft, då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev, att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av §§ 6 och 19 riksdagsordningen.

2) med bifall till Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 183 antagit följande

a) **L a g**

angående ändrad lydelse av 5 och 6 §§ samt 8 § 1 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Härigenom förordnas, att 5 och 6 §§ samt 8 § 1 mom. lagen den 20 juni 1924 om landsting skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

5 §.

Rösträtt vid val av landstingsmän jämte suppleanter tillkommer envar inom landstingsområdet i kommuns gemensamma angelägenheter röstberättigad man eller kvinna.

Om upprättande — — — kommunala vallagen.

6 §.

Landstingsmän och suppleanter för dem väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom landstingsområdet och uppnått tjugufem års ålder.

Landstingsman eller suppleant för landstingsman kan ej den vara, som:

- a) är omyndig;
- b) är i konkurstillstånd;
- c) är av allmänna fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning;
- d) häftar för honom påförda utskylder till landstinget eller kommun inom landstingsområdet, vilka förfallit till betalning under något av de tre sistförflutna kalenderåren.

Landshövding, landssekreterare — — — vara landstingsmän.

Ej må annan avsäga sig uppdrag att vara landstingsman eller suppleant för landstingsman än:

- a) ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget;
- b) den som uppnått sextio års ålder;
- c) den som eljest uppger hinder, vilket godkännes av landstinget;
- d) vid valet den som de fyra senaste åren, det år då valet sker inberäknat, tjänstgjort såsom landstingsman.

8 §.

1 mom. För val av landstingsmän indelas landstingsområdet i valkretsar. För varje valkrets utses, oavsett dess folkmängd, en landstingsman och därutöver efter folkmängden en landstingsman för varje fullt tal av 5,000. Valbarhet är ej inskränkt inom valkrets.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1939 och skall tillämpas även med avseende å val, som dessförinnan hållas för tid räknad från och med nämnda dag.

b) **L a g**

om ändrad lydelse av 8 § och 22 § 2 mom. kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253).

Härigenom förordnas, att 8 § och 22 § 2 mom. kommunala vallagen den 6 juni 1930 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

8 §.

I röstlängden — — — och landstingsmän.

Envar sådan person, om vilken upplysning ej vinnes, att han den 10 juni brister i något av vad lag stadgar såsom villkor för rösträtt i avseende å kommunala beslut och val som i första stycket sägs, antecknas i längden såsom röstberättigad; dock att i fråga om den, som först under kalenderåret uppnått eller uppnår en ålder av tjugutre år, anmärkes, att rösträtt ej tillkommer honom förr än efter utgången av löpande kalenderår.

Där en — — — i längden.

Närmare föreskrifter — — — av Konungen.

22 §.

2 mom. Där kommunalval förrättas å samma dag och inför samma valförrättare som annat sådant val, skola valen förrättas i samband, så att tillfälle beredes väljare, som äger utöva rösträtt vid båda valen, att samtidigt avgiva sina röster. Om sammanräkning av de vid de särskilda valen avgivna rösterna skall verkställas av olika myndigheter, skall särskilt exemplar av röstlängden användas vid vardera valet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

Stockholm den 30 april 1937.

Med undersåtlig vördnad. •
